

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ

на Зорница Костова Ганева

2010 – 2022

за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в БСУ, област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Педагогическа анимация в детската градина и началното училище и приобщаващо образование), обявен в ДВ, бр. 55/15.07.2022 г.

ПУБЛИКАЦИИ

№	Год.	ЗАГЛАВИЕ	Брой страници, Издателство
МОНОГРАФИИ			
2	2022	<p>“ПРИБОЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ И ПЕДАГОГИЧЕСКА АНИМАЦИЯ – НАГЛАСИ И СТЕРЕОТИПИ НА ПРИБОЩАВАЩИЯ УЧИТЕЛ” ISBN978-619-7125-92-4</p> <p><i>Рецензенти: проф.д-р Мария Алексиева, доц.д-р Ицка Дерижан</i></p>	105 стр. ИК „ФЛАТ“

Монографията „Приобщаващо образование и педагогическа анимация – нагласи и стереотипи на приобщаващия учител“ разглежда в теоретичен и практически план същността на приобщаващото образование и ролята на приобщаващия учител в съвременните условия.

Проучените в емпиричен план нагласи и стереотипи на детски и начални учители откриват различни перспективи пред реализирането на приобщаващия процес в предучилищен и начален училищен етап на обучение. Представени са нови съдържателни характеристики на педагогическата анимация в контекста на създаване на приобщаваща образователна среда. Очертани са възможности за прилагане на педагогическата анимация в организиране на приобщаващи практики.

Монографичната разработка е предназначена за детски и за начални учители, за непедagogически специалисти, работещи в областта на приобщаващото образование, за спортни педагози, за студенти по предучилищна и начална училищна педагогика, които са обърнати към развиване на приобщаваща култура.

В теоретична постановка на монографията са заложили пет основни аспекта в изследваната проблематика:

- 1) Същността на **приобщаващото образование** – специфики, предизвикателства и перспективи пред реализирането на приобщаващото образование.
- 2) Влияние на **нагласите и стереотипите** за създаване на приобщаваща среда за децата и учениците със специални образователни потребности.
- 3) **Децата и учениците със специални образователни потребности** - взаимовръзката между стереотипите на детски и начални учители към една от най- трудните групи деца и ученици- със специални образователни потребности и постигането на обучителен успех.

- 4) Ролята на **приобщаващия учител**.
- 5) **Педагогическа анимация** - същност, видове, възможности на анимативния подход за създаване на приобщаваща среда за деца и ученици.

Същността на приобщаващо образование е представена през призмата на различни автори и източници. Акцентирано е върху приобщаването като процес, който е в постоянно движение и изисква промяна, която трябва да е в синхрон с хода на всяка страна, култура и многообразие от участници в него. Описани са в международен и национален план **приобщаващите политики**, насочени към индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, като се поставя на фокус и средата, приобщаващата среда – обучителната, физическата, социалната, междуличностната, институционалната. Посочени са **ключовите документи**, станали гръбнака за развитие на приобщаващото образование у нас и в чужбина. Обобщени са различните **дефиниции**, от които изпъкват и **основни ценности на приобщаващото образование** като:

- Гарантиране на достъпа и участие на всички деца;
- Участие и ангажираност на всички участници – деца и възрастни;
- Зачитане на индивидуалните потребности и споделяне на общи ресурси;
- Насърчаване на постиженията и възможностите на всички деца;
- Подкрепа на различието и признаване на уникалността;
- Непрекъснат и променящ се процес;
- Стремение за създаване на приобщаваща култура.

В контекста за промяна в приобщаващото образование, изследването се насочва към една от посоките, която затруднява или забавя неговия развой, а именно ‘барьерите’ – нагласите и стереотипите. Барьерите или **съпротивите към промяната** са тези, които създават трудности пред достъпа и участието на всички с различия, пред активността и ангажираността, приемането и толерантността към индивидуалните различия и способности, признаването на напредъка и постиженията на другия. Изброените съзнателни или несъзнателни бариери са част от междуличностните взаимоотношения във всяка страна и култура и са значими за промяна на културата.

Проучването в монографичната разработка иска да разкрие **незабележимото въздействие на груповото мислене, груповите стереотипи на една социална група – професионалната група на учителите**. Въпреки техния индивидуален положителен мотив, когнитивен и емоционален капацитет, всеки един е част от обособената в образованието група. Емпиричното изследване търси наличието и силата на междугруповите стереотипни възприятия като ключов фактор за формирането на приобщаваща култура в образователните институции.

За изтъкване на сложността на работа пред педагогическите специалисти в приобщаващото образование са описани през медицинския модел **специфичните (медицински) характеристики на различните видове увреждания / нарушения и/или затруднения, които имат децата и учениците със специални образователни потребности**. Представените дефиниции на уврежданията от различен вид и степен на децата, показват трудностите пред учителите, носещи им страхове, тревожност, опасения за постигането на педагогически успех. *В този случай е много трудно да се погледне към децата със специални образователни потребности само през педагогическия ракурс, медицинският аспект все още е много силен и непознат не само за учителите, но и за съвременното ни общество. Това автоматично включва нагласите и социалните стереотипи, с цел намаляване на тревожността. За да бъде запазена мотивацията и самооценката на учителя е необходима подкрепа и източници на знания и компетентности за работа с децата и учениците със специални образователни потребности.*

Следващата част от теоретичното проучване е посветена на приобщаващия учител. **Изведена е ролята на учителя като важна фигура в деликатния и значим път към стойностно приобщаващо образование**. Успехът на приобщаващото образование в голяма степен е свързан с приобщаващата компетентност, приобщаващи нагласи и професионални умения на учителя за адаптиране на педагогически техники, средства, методи, похвати, комуникация и приобщаващо

лидерство в класната стая. Професионалните качества и компетенции на учителя в сферата на приобщаващото образование са обект на многобройни очаквания, изисквания и възложени отговорности. *Ключовата роля на детските и началните учители за преодоляване на дискриминацията в класната стая и предоставяне на равни възможности на всички деца е огромно предизвикателство пред тях. Подробно е разгледана наредбата за професионалните изисквания в подготовката на детските и началните учители.* По-конкретно са описани едни от задължителните компетентности за придобиване на професионална квалификация "детски учител" (Приложение № 1 към чл. 3а, т. 1, Ново- ДВ, бр.10 от 2021 г.) или "начален учител" (Приложение № 2 към чл. 3а, т.2, Ново- ДВ, бр.10 от 2021г.) - **Работа в мултикултурна и приобщаваща (училищна) среда.** В тази област се очаква от учителите да придобият и развият в практиката си компетентностите в областта на приобщаващото, интеркултурното и гражданското образование за прилагане на знания, умения и отношения, които подкрепят реализирането на правата на детето и приобщаващото образование.

В края на теоретичната постановка е отделено място за втория емпиричен компонент - **педагогическата анимация.** Представени са нейната същност, видове, възможности на анимативния подход за създаване на приобщаваща среда за деца и ученици. *Описана е педагогическата анимация като алтернатива за постигане на по- добри академични, емоционални и социални постижения на децата и учениците. В нейната афективна и креативна същност се откриват възможности, които да обновят дидактическото взаимодействие в обучението в приобщаващата среда.* Определенията за анимация са многоаспектни, но имат своя корен, основно съдържание и общи значения. Направените теоретични обосновки на анимативния подход в контекста на образователните цели го представят като иновативен и интердисциплинарен подход, който може да бъде в подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в детската градина и началното училище. Също така, подкрепен с емпирични изследвания, може да разкрие още от своя потенциал в полза на приобщаващото образование.

Втората част на монографията представлява емпирико- аналитичното изследване – неговия дизайн и анализ на резултатите. Изследователската част насочва вниманието към проучване на трудностите пред реализирането на качествен приобщаващ процес, както и прилагането в него на иновативни и адаптивни образователни подходи с деца и ученици от предучилищна и начална училищна възраст. *Проучвателският интерес търси да разкрие отношението на едни от основните участници в приобщаващото образование - детските и начални учители към най- трудната за приобщаване целева група - деца и ученици със специални образователни потребности.*

На базата на теоретичното изследване са формулирани и **основните цели на емпиричното изследване:**

1. *Да се изследват междугруповите стереотипи на участници в приобщаващото образование, по-конкретно на детски и начални учители към групата на децата и учениците със специални образователни потребности.*
2. *Да се разкрият нагласите на изследваните детски и начални учители към педагогическата анимация в контекста на приобщаващото образование.*

Очертаните и анализирани теоретични постановки и произтеклите от тях изследователски въпроси, както и заложените цели и задачи на изследването, определят формулирането на следните **хипотези:**

1. *Стереотипите на изследваните лица (групата на учителите) към групата на децата и учениците със специални образователни потребности са в негативния спектър.*
2. *Изследваните лица имат отрицателни нагласи към използване на педагогическата анимация (анимативния подход) в приобщаващото образование.*

Основните методи на емпиричното изследване са:

СКАЛА ЗА МЕЖДУГРУПОВИ СТЕРЕОТИПИ SCM- Stereotype Content Model (Fiske et al., 2002; Cuddy, Fiske & Glick, 2008), Проданов, М., Психологични методи за измерване и оценка (скала и въпросници), 2020 и ВЪПРОСНИК ЗА НАГЛАСИТЕ НА ДЕТСКИ И НАЧАЛНИ

УЧИТЕЛИ КЪМ АНИМАТИВНИЯ ПОДХОД В КОНТЕКСТА НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ, Ганева, З., 2022.

Използваният SCM- Stereotype Content Model представлява скала за изследване на междугруповите взаимоотношения и съществуващите междугрупови стереотипи. В нея се изследват две основни дименсии при оценка на намеренията и поведението на „другите” - топлота и компетентност. Смесените (амбивалентни) стереотипи, които са често срещани, комбинират висока топлота с ниска компетентност (патерналистични нагласи) и висока компетентност с ниска топлота (завистнически нагласи). Характерни са четири комбинации на компетентност и топлота и свързани с тях отличителни емоции - съжаление, завист, възхищение и презрение.

Въпросникът изследва нагласите на изследваните лица към педагогическата анимация (анимативните подходи) и приложението ѝ в процеса на приобщаващото образование. Той е съставен от 9 твърдения/айтема. Три от тях се отнасят до знанието и приложението на педагогическата анимация в обучението на деца от предучилищна възраст и на ученици от начален етап на обучение. Пет айтема изследват знанията, отношението, и готовността на изследваните учители за прилагане на педагогическата анимация (анимативните подходи) при работа с деца и ученици със специални образователни потребности.

От проведеното емпирично изследване, целящо да открие междугруповите стереотипи на детски и начални учители към групата на деца и ученици със специални образователни потребности и да проучи нагласите на изследваните участници към педагогическата анимация в контекста на приобщаващото образование, изпъква следното:

- ⇒ Стереотипите на изследваните лица (групата на учителите) към групата на децата и учениците със специални образователни потребности са в негативния спектър. Като от изследваните 85 детски и начални учители 79% имат реален педагогически опит с деца и ученици със специални образователни потребности, което показва, че отговорите им са основани на пряка практическа работа. Получените резултати показаха амбивалентност на учителските стереотипи. Към компетентността на децата и учениците със специални образователни потребности показват негативно стереотипизиране и оценката им за тях е „ниска компетентност”. Това изначално поставя малките обучаеми в задна позиция на обучителния им старт. В оценката си за топлота към тях учителите имат положителна нагласа, но е почти гранична към средната, което е тълкувано като ниска топлота към изследваната група деца. Това емоционално отношение на учителите към групата специални деца, предизвиква интерес за бъдещи проучвания.
- ⇒ Статистическата обработка на резултатите показаха, че нагласите на изследваните детски и начални учители са по- скоро положителни в отношението към използване на педагогическата анимация (анимативния подход) в контекста на приобщаващото образование. Педагозите разпознават анимацията като средство и среда за подобряване на социалните взаимодействия, общуване и социално развитие. Те смятат, че средствата на педагогическата анимация са благоприятни за създаване на приобщаваща среда за децата и учениците със специални образователни потребности. Определят арт анимацията и спортната анимация като най-подходящи за участие на децата и учениците със специални образователни потребности. Изследваните педагогически специалисти имат позитивна нагласа към постигането на положителни резултати в подобряване на когнитивните и социалните способности на проучваната група деца и ученици чрез средствата на педагогическата анимация.

1	2017	<p>„МОДЕЛ ЗА ИГРОВА ДВИГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ В ОБУЧЕНИЕТО ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА” ISBN978-619-7125-38-2 <i>Рецензенти: проф.д-н Магдалена Глушкова, проф.д-р Мария Алексиева</i></p>	<p>145 стр. ИК „ФЛАТ“</p>
----------	-------------	--	--

Монографичната разработка е в областта на развитието на физическото възпитание и спорт в предучилищна възраст и оптимизиране на учебния процес в детската градина. Разработения **„Модел за игрова двигателна дейност в обучението по физическо възпитание в детската градина”** разширява теоретичните и приложни аспекти на физическото възпитание и спорт. **Обвързва ги с подобряване на междуличностните взаимоотношения, развиване на нови модели на поведение за взаимодействие на децата в предучилищна възраст.** Приложението на модела дава възможност на детските учители **за нови творчески подходи** при използването на игровата двигателна дейност. В разработката се **акцентира** върху значението на игровата двигателна дейност в обучението по физическо

възпитание в четвърта подготвителна група **за подпомагане на поведенчески промени** при децата, чрез **създаване на условия** за формиране на необходими умения, компетентности и отношения в игровата дейност.

Монографията е структурирана в четири глави. В първа глава са разгледани широк спектър от теоретични и методологични постановки в разбирането на играта и игровата двигателна дейност. Вниманието се насочва към една от основните разновидности на игрите със съществено значение в детска възраст - **подвижните игри.** **Проучени и систематизирани** са психолого-педагогически подходи, класификации и съдържателни аспекти на подвижните игри като основно съдържание на игровата двигателна дейност в детската градина. Теоретичният обзор на проучванията не открива достатъчно разработки за изследване на социалния ефект на подвижните игри върху поведението и междуличностните отношения на участниците, *което става и център на монографичното търсене.* **Принос към оптимизиране** на учебното съдържание в обучението по физическо възпитание в детската градина са **изведените и систематизирани** съдържателни характеристики на шестнадесет вида (обособени в групи и подгрупи) подвижни игри. **За всяка група и подгрупа подвижни игри са разкрити** същността и значението, отличителни характеристики, съдържание, функционално въздействие, методически принципи и насоки за работа. Тази част застъпа в основата на **новите, получени от изследването, съдържателни аспекти на тези игри.** **За създаване на стимулираща образователна среда и ефективно изпълнение** на целите на педагогическия процес в *игровата двигателна дейност* по образователно направление „Физическа култура” в четвърта подготвителна група в детската градина са обвързани разгледаните в различни аспекти *подвижни игри с образователните цели* на държавния образователен стандарт за образователно направление "Физическа култура" в предучилищна възраст. **Анализираните в стандарта компетентности се обвързват с категорията социални умения и социална компетентност.** Това произтича от очакваните резултати от обучението в предучилищна възраст, свързани с цялостното развитие на детската личност и “придобиването на съвкупност от компетентности - знания, умения и отношения”, по съответното образователно направление. **В обширен и групиран** в психологически обобщен аспект са представени по-значимите дефинирания на същността на социалната компетентност. **За реализираното изследване** е използван *Модел на социална компетентност* като е обвързан със съдържателните характеристики на подвижните игри и игровата двигателна дейност. Моделът на социална компетентност **е представен с описание** на основните му конструкти, което подпомага по-дълбокото разбиране на връзката между социалните умения и успешното личностно израстване на децата. Формираният, по този модел, репертоар от

социални умения, съобразен с възрастта и възможностите на децата на 6-7 години, ще им даде уверен старт в училищния живот. **За целите на направеното изследване**, в изследователския инструментариум са включени компетентностите, които отговарят или се доближават максимално до способностите, заложиени като *очаквани резултати* от обучението по образователно направление „Физическа култура” за четвърта подготвителна група в детската градина.

Втора глава задава целите и изследователския механизъм на емпирико-аналитично изследване. В търсенето на нови подходи за актуализиране и разширяване възможностите на обучението по физическо възпитание в детската градина пред емпиричното изследване са поставени следните цели: **Да се проучат възможностите на различните видове подвижни игри за придобиване на социална компетентност при деца на 6-7 години в обучението по образователно направление „Физическа култура” в детската градина. Да се изведе модел за придобиване на компетентностите, заложиени в държавния образователен стандарт по образователно направление „Физическа култура” в четвърта подготвителна група в детската градина в обучението в Игровата двигателна дейност.** Обекта на изследването са *подвижните игри и игровата двигателна дейност*. Предмет на изследването са подвижните игри в игровата двигателна дейност на децата на 6-7 години в четвърта подготвителна група на детската градина.

В трета глава е разгледана игровата двигателна дейност в обучението по физическо възпитание като предпоставка за формиране на социална компетентност у децата на 6-7 год. и е направен анализ на изследователските резултати. **Подробният анализ дава отговори на проучваните въпроси относно ролята на игровата двигателна дейност и по-конкретно на подвижните игри в четвърта подготвителна група на детската градина за разширяването на социалния потенциал на физическото възпитание.**

Четвърта глава представя разработения *Модел за игрова двигателна дейност в обучението по физическо възпитание в четвърта подготвителна група на детската градина.* На базата на получените резултати и направените анализи от проведеното с детските учители емпирично проучване са изведени нови съдържателни характеристики на подвижните игри, които имат социална значимост. Те са свързани с развиване на социални умения като предпоставка за формиране на социална компетентност при деца на 6-7 годишните деца. **Чрез новите постановки от изследването е разработен образователния модел за игрова двигателна дейност.** Целта на модела е придобиване на компетентности за личностно развитие в игровата двигателна дейност на образователно направление „Физическа култура” в четвърта подготвителна група на детската градина. **Моделът е изграден от различни видове подвижни игри и социалните умения, които в проучената възрастова група, са най-подходящи за развиване в техните условия.** Направеният опит за **разгръщане потенциала на подвижните игри като средство за развиване на социална компетентност** налага очертаването на нови подходи към използване на игровата двигателна дейност. **Изведеният модел, базиран на холистичния подход към подвижните игри и социалните умения е в синхрон с изпълнението на целите на предучилищното образование**, а именно *„да се използва игровата дейност за придобиване на съвкупност от компетентности - знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на детето към училищното образование”*. *Крайната цел от прилагането на предложения модел за развиване на социални умения в игровата двигателна дейност е формиране на социална компетентност на деца на 6-7 годишна възраст.* Монографичният труд е в потвърждение на холистичната парадигма за развитие на личността. **Дава своя принос в търсенето и създаването на условия, среда и средства за комплексно развитие на двигателната, психическата, умствената, емоционалната и социалната страна на детската личност.**

УЧЕБНИ ПОМАГАЛА И МЕТОДИЧЕСКИ ПОСОБИЯ

11	2021	<p>„СПОРТНО - ПОДГОТВИТЕЛНИ УПРАЖНЕНИЯ И ИГРИ ЗА МИНИ-ВОЛЕЙБОЛ И МИНИ-БАСКЕТБОЛ.</p> <p>Методически аспекти на обучението по физическо възпитание и спорт”</p> <p><i>Практико- приложно пособие, Мария Ганева и Зорница Ганева</i></p> <p>ISBN 978-619-7125-84-9</p> <p><i>Рецензент: доц. Никола Кръстев</i></p>	<p>49 стр.</p> <p>ИК „ФЛАТ“</p>
-----------	-------------	---	---

Пособието е ориентирано към методическата работа за овладяване на мини-волейбола и мини-баскетбола. В него са включени 110 упражнения и игри за развиване на различните технически умения от волейболната и баскетболната игра. Спортно-подготвителните упражнения и игри са предназначени за деца от предучилищна и начална училищна възраст.

Съдържанието на методическото пособие е съобразено с целите и очакваните резултати от Държавния образователен стандарт за образователно направление "Физическа култура" за предучилищна възраст и Държавните образователни изисквания за учебно съдържание на културно-образователна област „Физическа култура и спорт” за начална училищна възраст. *Практико-приложното пособие е предназначено за детски и начални*

учители, за учители по физическо възпитание и спорт, за студенти от педагогическите специалности.

В детската градина и в началното училище волейболът се провежда под формата на подвижна игра – спортно-подготвителна. Обучението за децата от предучилищна и начална училищна възраст включва придобиването на знания и развиването на двигателни умения на елементи от волейболната игра. **В съдържанието на част МИНИ-ВОЛЕЙБОЛ са описани:**

- ✓ Основни естествено-приложни движения, които са включени в мини-волейбола
- ✓ Основни разновидности на естествено-приложните движения, специфични за мини-волейбола
- ✓ Основни физически качества, които се развиват в играта мини-волейбол
- ✓ Социални и емоционални умения, които се развиват в колективните (отборните) спортове
- ✓ Упражнения и игри за разучаване на волейболния стоеж и придвижването
- ✓ Упражнения и игри за обучение в подаване
- ✓ Упражнения и игри за обучение в подаване над глава
- ✓ Игри с елементи от волейболната игра
- ✓ Мини-волейбол при опростени условия за деца от предучилищна и начална училищна възраст.

Обучението по баскетбол за децата от предучилищна и начална училищна възраст включва придобиването на знания и развиването на двигателни умения от баскетболната игра. **В учебното пособие раздел МИНИ-БАСКЕТБОЛ включва:**

- ✓ Основни естествено-приложни движения, които са включени в мини-баскетбола
- ✓ Основни разновидности на естествено-приложните движения, специфични за мини-баскетбола
- ✓ Основни физически качества, които се развиват в играта мини-баскетбол
- ✓ Социални и емоционални умения, които се развиват в колективните (отборните) спортове
- ✓ Упражнения и игри за усвояване на баскетболния стоеж и придвижване из игрището
- ✓ Упражнения за усет и владеење на топката
- ✓ Упражнения и игри за обучение в ловене и подаване на топката
- ✓ Упражнения и игри за обучение във водене на топката
- ✓ Упражнения и игри за обучение в хвърляне на топка в кошa
- ✓ Игри с елементи от баскетбол
- ✓ Мини-баскетбол при опростени условия за деца от предучилищна и начална училищна възраст.

10	2020	<p align="center">„МЕТОДИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ - МИНИ ХАНДБАЛ”</p> <p align="center"><i>Практико- приложно пособие, Мария Ганева и Зорница Ганева</i> ISBN 978-619-7125-75-7</p> <p align="center">Рецензент: доц. Никола Кръстев</p>	<p align="center">72 стр. ИК „ФЛАТ“</p>
		<p>Практико- приложното пособие запознава със спорта хандбал, и по- специално с мини-хандбала, който е предназначен за деца от предучилищна и начална училищна възраст. Ориентирано е към методическата работа за овладяване на мини-хандбала. В него са включени философията, основните правила на играта, упражнения и игри за развиване на различните технически умения за мини-хандбал, както и са разработени 24 спортно-подготвителни занимания за мини-хандбал.</p> <p><i>Пособието е предназначено за детски и начални учители, за учители по физическо възпитание и спорт, за студенти от педагогическите специалности.</i></p> <p>Съдържанието е съобразено с целите и очакваните резултати от Държавния образователен стандарт за образователно направление "Физическа култура" за предучилищна възраст и Държавните образователни изисквания за учебно съдържание на културно-образователна област „Физическа култура и спорт” за начална училищна възраст. Учебната книжка включва:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Хандбал - философия на играта ✓ Мини - хандбал – основни правила ✓ Методика на обучение в мини- хандбал за деца от предучилищна и начална училищна възраст ✓ Техника, упражнения и игри без топка ✓ Техники, упражнения и игри с топка ✓ Техника, упражнения и игри за водене на топка ✓ Игри с елементи от хандбалната игра ✓ Мини- хандбал – хандбална игра при опростени условия за деца от предучилищна и начална училищна възраст ✓ 24 спортно-подготвителни занимания по мини-хандбал. 	
9	2019	<p align="center">„ОТ ФИЗИЧЕСКА ГРАМОТНОСТ КЪМ ФИЗИЧЕСКА АКТИВНОСТ”</p> <p align="center">Наръчник за работа с деца от предучилищна и начална училищна възраст ISBN 978-619-7125-70-2</p> <p align="center">Рецензент: доц.д-р Мария Ганева, проф.д-р Мария Алексиева</p>	<p align="center">62 стр. ИК „ФЛАТ“</p>
		<p>Целта на наръчника е да съдейства за насърчаване и повишаване на физическата активност на подрастващите, деца в предучилищна и начална училищна възраст. Съдържанието е ориентирано към практическите аспекти на физическата култура и педагогиката на свободното време. Теоретичните модели целят обогатяване на физическата грамотност, а упражненията и двигателните дейности - към насърчаване на физическата активност на децата от предучилищна и начална училищна възраст. <i>Наръчникът провокира към съвместно участие във физическа активност на деца, на родители и на учители.</i></p> <p><i>Предназначен е за студенти от педагогическите специалности, за детски и начални учители, за учители по физическо възпитание и спорт, за родители.</i> В него са включени основни знания</p>	

за физическата активност и спортната дейност, подходящи за деца на възраст 3 – 11 год., които да развият тяхната физическа грамотност и да ги мотивират за физическа активност. Наръчникът е помощник за учители и родители, които искат децата да растат здрави; да поддържат висока степен на физическата активност; да се забавляват и обичат спорта. **Основните теми са:**

- ✓ Физическа грамотност и физическа активност;
- ✓ Физическа активност и ползи за здравето. Препоръки за укрепваща здравето физическа активност на децата;
- ✓ Описания на базовите движения на тялото, основните естествено-приложни движения: ходене, бягане, лазене, катерене, скачане, прескачане, хвърляне, ловене, балансиране, търкаляне на тялото;
- ✓ Класификация на видовете движения: локомоторни, нелокомоторни, движения с манипулиране на предмет;
- ✓ Двигателни умения и физическа активност на децата през различните възрастови периоди (3-11 год.);
- ✓ Физическа активност в свободното време, преди и след детска градина и училище, със семейството в почивните дни;
- ✓ Физическа активност според физическите качества – бързина, сила, издръжливост, гъвкавост, ловкост;
- ✓ От физическа активност към спорт - видове спорт, подходящи за деца;
- ✓ Развиване на социална грамотност чрез физическата активност и спортните дейности - просоциално поведение, взаимодействие с другите, сътрудничество, общуване, комуникативни умения, емоционални умения, саморегулация на поведението, мотивация и себемотивация.

8	2017	<p>„ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА И НАЧАЛНОТО УЧИЛИЩЕ” ISBN 978-619-7125-35-1 <i>Рецензент: проф. д.п.н. Магдалена Глушкова</i></p>	<p>286 стр. ИК „ФЛАТ“</p>
----------	-------------	--	--

Учебно- методическото пособие е предназначено за студенти от педагогическите специалности на Бургаския свободен университет. Съобразено е с учебните програми на бъдещите детски и начални учители. **Дава на студентите** изходни знания и умения за бъдещата им роля в грижата за децата, развиването на тяхната моторика, физическа дееспособност и интерес към спорта. Учебното съдържание е **изцяло съобразено с новите изисквания** на *Закона за предучилищното и училищното образование (Обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г.)* и наредбите, включващи образователните стандарти по образователно направление "Физическа култура".

Основните цели на учебното пособие са свързани с подпомагане на обучението на студентите за усвояване на съвременни научни знания и прилагане на основните методически изисквания за провеждане на занимания по физическо възпитание в детската градина и началното училище.

Съдържанието на методическото пособие е обособено в десет основни теми, свързани с развитието на физическото възпитание и спорт в предучилищна и начална училищна възраст, оптимизиране на учебния процес в детската градина и в началното училище, повишаване на двигателната активност и двигателна култура на децата. Отделено е внимание на **разширяването на теоретичната основа** на адаптираната физическа активност за деца със специални образователни потребности. **Принос** към творческото развитие и работа на учителите са разработените теми за средствата за развиване на моториката и физическата дееспособност на децата и учениците. **Подходът за представяне** на многообразието от упражнения за всяка възрастова група дава възможност за лесно адаптиране на използваните средства към различни учебни програми.

Приложенията са изцяло с практическа насоченост и подпомагат методическата дейност.

Въведението в основните теми запознава младите специалисти с перспективите и предизвикателства пред физическото възпитание в предучилищна и начална училищна възраст в съвременните условия на живот. **Тема 1.** навлиза в значението и целите на физическата култура и физическото възпитание, ролята им за изграждане на здравословен стил на живот. **Тема 2.** изяснява същността на видовете основни и допълнителни средства на физическото възпитание, разкрива нови възможности пред холистичното здраве на децата, насочва вниманието към важността на превенцията и адаптираната физическа активност. **Тема 3.** разкрива по нов начин средствата за развиване моториката на децата и учениците. За всяка група средства са описани основните характеристики, значение, функционално въздействие, видове, методически изисквания за подбор и приложение в заниманията по физическо възпитание. Приложени са примерни упражнения и игри за различните възрастови групи. **Тема 4.** представя закономерностите и етапността при формирането на двигателните умения и навици. Приложена е примерна система за формиране на двигателни навици. **Тема 5.** разглежда физическата дееспособност като основен принос за функционалното развитие на децата на възраст от 3 до 11 год. **Описани са новаторски подходи** средства за развиване на всяко от двигателните качества, съобразено с възрастта на децата (от 3 до 11 год.) и методическите изисквания за тяхното приложение. **Тема 6.** включва дидактическите принципи в обучението по физическо възпитание и подходи за основополагане на учебно съдържание по физическа култура за деца от 3 до 11 год. **Тема 7.** е основна за методическите знания и умения в обучението по физическо възпитание на бъдещите учители. В нея са представени методите на физическото възпитание - методи на обучение, методи за физическо натоваарване, методи за организиране на двигателната дейност, методи за проверка и оценка на знания и умения. **Тема 8.** описва формите за реализиране на педагогическият процес по физическо възпитание. Те са представени поотделно за детската градина и за началното училище. За всяка форма са описани целите и задачите, съдържанието, структурата и методическите изисквания за работа. **Тема 9.** описва методите за контрол и оценка на ефекта от обучението по физическото възпитание. Предлага примерна система за контрол и оценка на физическата дееспособност на децата. **Тема 10.** запознава с нормативните актове на МОН – образователни стандарти, учебно съдържание, учебни програми за предучилищно и начално училищно образование.

Практическата част в края на учебно- методическото пособие включва задачи за самостоятелна работа на студентите и приложения. **Приложенията съдържат:** примерни системи за развиване моториката и двигателните качества на децата; бланки за изготвяне на план – конспект за занимание по физическо възпитание; разработени и готови за практическо приложение план-конспекти за всяка форма на обучение по физическа култура в детската градина и началното училище; наредбите и приложенията за предучилищното и училищно образование, стандартите на новите учебни програми по физическо възпитание и спорт за I клас - IV клас. **Тези учебни материали улесняват и подпомагат** обучението на студентите от педагогическите специалности по учебните дисциплини от теорията и методиката на физическото възпитание.

7	2017	Книга за учителя в детската градина – 4 подготвителна група, авторски колектив, Зорница Ганева – автор „Физическа култура“, второ допълнено издание ISBN	ИК „Анубис“
6	2017	Книга за учителя в детската градина – 3 подготвителна група, авторски колектив, Зорница Ганева – автор „Физическа култура“, второ допълнено издание ISBN	ИК „Анубис“
5	2016	Книга за учителя в детската градина – 1 група, авторски колектив, Зорница Ганева – автор „Физическа култура“, ISBN 978-954-426-846-6	27 стр. ИК „Анубис“

4	2016	Книга за учителя в детската градина – 2 група, авторски колектив, Зорница Ганева – автор „Физическа култура“, ISBN 978-954-426-839-8	28 стр. ИК „Анубис“
3	2016	Книга за учителя в детската градина – 3 подготвителна група, авторски колектив, Зорница Ганева – автор „Физическа култура“, ISBN 978-954-426-816-9	43 стр. ИК „Анубис“
2	2016	Книга за учителя в детската градина – 4 подготвителна група, авторски колектив, Зорница Ганева – автор „Физическа култура“, ISBN 978-954-426-779-7	55 стр. ИК „Анубис“

Книгите за учителя в детската градина са част от образователната система „ПРИЯТЕЛИ“ на ИК „АНУБИС“. Тя е система за обучение, възпитание и диагностика на децата от 3 до 7 години. Книгата за учителя е част от обновената образователна система „Приятелите“ и отразява най-съвременните тенденции в педагогическата теория и практика за работа с деца от предучилищна възраст.

Книгите за учителя „Приятелите с учителите“ са разработени поотделно за първа, втора, трета подготвителна и четвърта подготвителна група.

Пособията включват теоретико-методическа част и конкретни методически насоки за работа по всяко образователно направление, вкл. „Физическа култура“, за всяка група в детската градина. Тематичното разпределение на образователното съдържание е за всяка възрастова група и е съобразено с новата документация на МОН - с Държавните образователни стандарти за предучилищно образование от 2016 г. Образователно-възпитателната система „Приятелите“ на ИК „Анубис“ е насочена към основните фигури в образователно-възпитателния процес - детето и учителя.

В съдържанието на всяка книга са включени следните части:

Въведение; Възрастови характеристики на децата; Основни концептуални цели на образователна система „Приятелите“; Основни цели; Методически насоки за работа по образователни направления, вкл. Физическа култура; Приложение Примерно годишно разпределение за работа по образователни направления.

Методически насоки за работа по образователно направление „Физическа култура“ – „Приятелите с физическата култура“

Постановката на годишното разпределение по Образователно направление „Физическа култура“ следва общата структура на изложението, като отчита съществените специфични особености при работа на учителя по това направление. Учебното съдържание е диференцирано тематично по месеци за цялата учебна година и включва 36 седмици. Образователното съдържание е разработено за три педагогически ситуации седмично. За всяка педагогическа ситуация е посочена темата, принадлежността ѝ към съответното образователно ядро и целта. Описано е съдържанието за основната част с конкретни упражнения и игри, насочени към овладяване на съответни знания, умения и отношения от децата. Съобразени са с методическите закономерности при изграждане на двигателните навици. Дадени са методически насоки за работа и са посочени очакваните резултати.

Методическата част по Образователно направление „Физическа култура“ за всяка възрастова група е разработена в съответствие с целите на стандарта по образователно направление „Физическа култура“ за комплексното развитие на детето от предучилищна възраст. Включените средства, методи и форми на физическото възпитание покриват очакваните резултати по образователните ядра за предучилищна възраст „Естествено-приложна двигателна дейност“, „Спортивно-подготвителна двигателна дейност“, „Физическа дееспособност“, „Игрова двигателна дейност“.

Разработените за всяка възрастова група в детската градина годишни разпределения ще подпомогнат детските учители за изграждането на стимулираща социална и образователна среда за успешни деца.

1	2010	<p align="center">„РЪКОВОДСТВО ЗА ПРАКТИЧЕСКА ПОДГОТОВКА НА СТУДЕНТИ ПО СОЦИАЛНА РАБОТА” авторски колектив, по проект №BG051PO001-3.3.03/40</p>	<p align="center">246 стр. изд. “Ирита-Принт”</p>
<p>Ръководството е създадено по проект „Ефективни студентски практики по социална работа, чрез партньорство с НПО”. Целта на проекта е създаване на модел за адекватна подготовка на социални работници, съобразена с реалните потребности на социалната среда, чрез разработване на съвместни програми между БСУ и НПО за практическо обучение на студенти от специалност „Социални дейности и консултиране”.</p> <p>Методическото пособие е разработено от авторски колектив. Авторство и в съавторство на кандидата са следните части от съдържанието на пособието:</p> <p>Глава 2. Организация на практическата подготовка на студентите от специалност “Социални дейности”(Зорница Ганева)</p> <p>Описани са основните принципи, правила и отговорности на студентите по време на провеждането на практическата работа в реална работна среда.</p> <p>2.1. Роля и отговорности на преподавателя по практика.</p> <p>Описани са ролята, принципите и отговорностите, както и основните задачи на университетския преподавател, който подпомага работата на студентите по социална работа.</p> <p>2.2. Роля и отговорности на учителя по практика.</p> <p>Обучителят по практика играе съществена и важна роля в обучението на студентите. Описани са ролята, отговорностите и уменията, необходими на учителя от съответната социална институция, който ще отговаря за студентите- стажанти.</p> <p>2.3. Роля и отговорности на супервайзора на студентите.</p> <p>Супервайзорът е независим специалист в областта на социалната работа. Посочени са отговорностите за професионалното развитие на студентите; взаимодействията му с преподавателя по практика от университета и учителя от социалната служба.</p> <p>Глава 3. Базови теоретични знания, необходими на стажанта (Мария Ганева, Зорница Ганева)</p> <p>Представени са основните знания, които цели да осигури Бакалавърската програма по Социална работа в Бургаския свободен университет. Логиката на теоретичната подготовка води до осмисляне на професията като всяко следващо познание да обяснява следващите умения, които минават през практически опит.</p> <p>3.1. Базови умения и ценности, необходими на стажанта (Мария Ганева, Зорница Ганева)</p> <p>Уменията за социална работа са инструмент на професията, който се използва заедно със знанията и ценностите на социалния работник. Описани са ценностите и уменията, необходими да развие практикуващия студент. Уменията за социална работа с индивиди са обособени в три групи. Представено е Примерно обучение в умения.</p>			
<p>СТАТИИ, ДОКЛАДИ</p>			
14	2022	<p align="center">„РАЗВИВАНЕ НА МОРСКИТЕ СПОРТОВЕ ЧРЕЗ СЪЗДАВАНЕ НА АКТИВНИ ОБЩНОСТИ МЕЖДУ УЧИЛИЩА И СПОРТНИ КЛУБОВЕ“ ISBN</p>	<p align="center">6 стр. Сб. „Черно море – врата и много мостове”, БСУ</p>
<p>Статията „Развиване на морските спортове чрез създаване на активни общности между училища и спортни клубове“ представя възможности пред развитието на черноморските градове, свързано с популяризиране на морските спортове и подобряване на физическата активност на учениците от местните училища. Един от начините за реализиране на тези възможности е създаване на активни общности между спортните клубове, които развиват ветроходни (морски) спортове и местните училища. Разширяването на капацитета на сътрудничество между тези институции е необходимо да стане приоритет пред морските градове. Партньорството между училищни и спортни общности е предпоставка за създаването на активна среда за младите хора за развиване на нови ключови компетентности, морска култура, доброволчество и отговорно</p>			

отношение към здравето и физическата активност. Увеличаването и обединяването на деца и ученици в активни общности допринася за развитието както на индивидуалната личност, така и на групата и включените в това сътрудничество институции. **Предложено е взаимодействието училище- спортен клуб да стъпи на следните тематки:**

- 1) **Здраве и физическа активност;**
- 2) **Морска култура и ключови компетентности;**
- 3) **Доброволчество и активни граждани;**
- 4) **Проектно- базирано обучение и междупредметни връзки с учебния предмет „Физическо възпитание и спорт“.**

В областта на „Здраве и физическа активност“ е акцентирано върху спортовете ветроходство, кайтсърф и уиндсърф, характерни за разположените по морското крайбрежие градове. Създаването на интересни условия за физическата активност в морето и тяхното презентирание от страна на ветроходните клубове ще улесни достъпа на повече ученици до морските спортове. Подобряването на сътрудничеството с цел повишаване на физическата активност на младите хора е в съответствие и с Политиката в областта на спорта за учащите, която е насочена към оптимизиране на двигателния режим, създаване на нагласа за здравословен начин на живот и мотивация за занимания със спорт и изява, чрез прилагането на междусекторен подход. За училищата в градовете, разположени по морското крайбрежие, е удачно да включат точно ветроходните спортове като опции за избираеми и извънкласни дейности на децата и учениците.

В „Морска култура и ключови компетентности“ е обърнато внимание на значението на повишаването на морската културата и капацитета на поведение в програмите за развитие на морския град, местните училища и младите граждани. Описани са целите и дейностите, които могат да се развиват в активните общности училище- морски спортен клуб.

„Развиването на ключови компетентности у децата и учениците“ може да случва и при практикуване на ветроходните спортове, които разкриват неизползван ресурс за активно учене и формиране на ключови компетентности.

Актуалната тема „Доброволчество в спорта и активни граждани“ представя перспективите за личностно израстване в спортния клуб. Мероприятията и активностите в един ветроходен клуб могат да допринесат за насърчаване на младите хора към доброволчество, чрез включване в активни дейности по време на организирането и провеждането на спортни прояви на клуба. Провокирането към активността като граждани на учениците може да се реализира чрез организиране на събития, свързани с опазване на околната среда, брега, плажната ивица, морето и градските пространства около тях. Интересни и полезни събития могат да се провеждат по време, преди и след спортно ветроходно състезание или атрактивно събитие за популяризиране на морските спортове и физическата активност.

*Представено е Проектно-базираното обучение и създаването на междупредметни връзки с учебния предмет „Физическо възпитание и спорт“ като ресурс за повишаване ефективността на учебното съдържание, неговото овладяване и практическо приложение в живота. **Успешните умения за живота се учат от най- ранна възраст, затова връзката, която е направена е между училищата и морските ветроходни клубове е начална училищна възраст. За малките ученици и техните учители е предложена интересна и ползотворна колаборация между учебните предмети:***

- *Физическо възпитание и спорт;*
- *Технологии и предприемачество;*
- *Родинознание;*
- *Околен свят;*
- *Човекът и природата.*

13	2020	<p align="center">„ФИЗИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ ПО ВРЕМЕ НА ДИГИТАЛНИ ТРАНСФОРМАЦИИ” ISBN 978-619-7126-92-1</p>	<p align="center">8 стр. Сб. "Дигитални трансформации, медии и обществено включване", БСУ</p>
<p>В центъра на публикацията е физическата активност по време на дигитални трансформации и в условия различни от нормалното ежедневие - <i>пандемията Covid-19 в двумесечните социални ограничения и извънредно положение в България (2020г.)</i>. Основните въпроси, които се поставят в направеното проучване, са има ли нужда от навлизане на дигиталната реалност в областта на физическото възпитание. Както и какви решения да се търсят в обучението по културно- образователната област „Физическа култура и спорт”, свързани с дигитализацията на учебната среда. Физическата активност остава една от водещите съставки на добро физическо здраве и подобряване на отношението към живота. Пред нейните перспективи стои въпроса трябва ли да се актуализира и преориентира към дигитализирането, което обхваща образователната сфера – съответно умствената същност на личността. Дигиталното поколение поставя предизвикателства пред образователната система. Ще успеят ли ценностите заложените в културно- образователната област „Физическа култура и спорт” да устоят на дигиталния натиск?</p> <p>Дистанционното обучение и новите електронни платформи по време на пандемията показваха и дадоха най- доброто за дигиталното образование, нозначимият смисъл на учебния предмет „Физическо възпитание и спорт“ беше блокиран. Голяма част от обучението се насочи към <i>физическата грамотност</i>, но практическата част остана на отговорността децата и техните родители.</p> <p>Настъпилите трансформации в социалното ежедневие, училищното обучение и професионалното представяне провокираха провеждането на представеното проучване. Цел на изследването е да се проследят тенденции, свързани с физическата активност – актуално състояние, отношение към нея и реализацията ѝ в различни условия на социално функциониране. Обект на изследването са студенти от специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика” в Бургаски свободен университет. Мнението на студентите педагози- бъдещи детски и начални учители, може да бъде определящо за отношението към физическата активност на децата и учениците, които обучават. От участвалите студенти 39% вече са в системата на детските градини и начални училища. Предмет на изследването е физическата активност. Метод на изследването е авторска анкета с 15 въпроса (14 затворени и 1 отворен). От резултатите от проведеното анкетно проучване са оформени две групи изводи.</p> <p><i>Някой от тревожните изводи са:</i></p> <p>⇒ Нивото на физическата активност на почти половината (40%) студенти (млади хора) е под здравословния минимум и броят им е нарастнал по време на двумесечните социални ограничения в извънредно положение в България. 17% от бъдещите детски и начални учители нямат потребност от ежедневна физическа активност – <i>липсва ли физическата активност като ценност при тези бъдещи учители?</i> Времето, завладяно от дигиталните устройства, на 37% от младите хора е между 3 часа до и над 6 часа дневно, което води до заседнал физически не активен живот, а по време на пандемията толкова много време са прекарвали 65% от изследваните.</p> <p><i>Отбелязаните Добри новини са:</i></p> <p>⇒ Положителна промяна в отношението към значението на физическата активност за здравето – 49 % я оценяват повече от преди като много важна за здравето. 38% от бъдещите учители не желаят включването на ИКТ в часовете по физическо възпитание.</p> <p>В заключението на публикацията е отбелязано, че пред културно- образователната област „Физическа култура и спорт” стои предизвикателството да устои на дигиталния натиск, както и да се потърсят своевременно нови средства и методи за оптимизиране на обучението в условия на криза.</p>			

Като водеща задача в обучението по учебния предмет „Физическо възпитание и спорт” трябва да стане осъзнаването и приемането на *физическата активност като ценност* от децата, с активната професионална работа на детските и начални учители.

12	2018	„СОЦИАЛНИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ И СОЦИАЛНИ УМЕНИЯ В ПОДВИЖНИТЕ ИГРИ В ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ” ISSN 1311-221X	8 стр. Годишник БСУ, том 38
-----------	-------------	---	-----------------------------------

В продължение на направено по-обширно изследване на подвижните игри в „*Модел за игрова двигателна дейност в обучението по физическо възпитание в детската градина*”, в настоящата публикация са представени резултатите от проучване на аспекти на социални взаимодействия и социални умения в подвижните игри в предучилищна възраст. Обособени са две изследователски категории „социална компетентност” и „подвижни игри”, които да разкрият нови характеристики на подвижните игри, включени в игровата двигателна дейност в обучението по физическо възпитание в предучилищна възраст.

За създаването и реализирането на изследването (представено в тази публикация) е използван разработения от *Стаматов, Сарийска, Горанова (2013, 2016) Модел на социална компетентност*. В съдържанието на **Модела на социалната компетентност са включени осем подгрупи способности:**

- **Комуникативни способности;**
- **Коопериране и сътрудничество;**
- **Просоциално поведение;**
- **Решаване на интерперсонални конфликти и преговаряне;**
- **Аз- концепция: самооценка, саморегулация, лична ефективност;**
- **Емоционална сензитивност и експресивност;**
- **Асертивно поведение;**
- **Мотивации.**

Проучването на литературните източници и автори, изследващи различните аспекти на подвижните игри разкри разнообразието от виждания и подходи към **класифицирането на игрите, които са представени и в публикацията**. В обобщение на анализираната литература и практическа работа с подвижни игри, са описани едни от важните характеристики на различните видове подвижни игри. Подвижните игри, включени в направеното изследване, са обособени в групи според основното взаимодействие на участниците в тях и са описани:

- 1) **Подвижни игри с организиращ характер – неотборни и отборни;**
- 2) **Подвижни игри с противодействие – отборни с и без влизане на участниците в съприкосновение с „противника”;**
- 3) **Подвижни игри с и без водач – неотборни и отборни.**

Представеното изследване има за цел да проучи възможностите на различни видове подвижни игри за развиване на социални умения при деца на 6-7 години в обучението по образователно направление „Физическа култура” в детската градина. Постигането на целите на емпиричното изследване постави следните задачи:

1. Да се проучат възможностите на различни видове подвижни игри като предпоставка за формиране на компетентности при деца на 6-7 години на основата на опита на детските учители от гр. Бургас.
2. Да се очертаят нови подходи към използване на игровата двигателна дейност в обучението по физическо възпитание в четвърта подготвителна група в детската градина.
3. **Да се обогати разработения *Модел за игрова двигателна дейност в обучението по физическо възпитание в четвърта подготвителна група в детската градина (Ганева, 2017)*.**

Обекта на изследването са подвижните игри и игровата двигателна дейност. Предмет на изследването са подвижните игри в игровата двигателна дейност на децата на 6-7 години в четвърта подготвителна група на детската градина. Изследваните лица са 147 детски учители от 10 детски градини в гр. Бургас. Използван е анкетен метод за проучване на социалния потенциал на

подвижните игри, които са включени в учебното съдържание по образователно направление „Физическа култура” за четвърта подготвителна група в детската градина.

От направеното проучване и представения в публикацията анализ на изследователските резултати са очертани следните нови съдържателни характеристики на подвижните игри в игровата двигателна дейност:

Уменията от модела на социалната компетентност, които обединяват неотборните игри са приемането на различния друг, вяра в собствените сили и ценност и стремеж за успех. Усещането за собствената стойност е както при неотборните, така и при някой от отборните игри. При игрите с групови взаимодействия се търси най- много чуждата гледна точка, координиране на поведението и справедливост, отстояване на себе си и уважение на другия, емоционална сензитивност и експресивност, упоритост. С организиращ характер игрите се различават изцяло в първите избори (с най- висок процент от отговорите) на социалните умения, които са подходящи за целенасочена работа. В неотборните – излизат на преден план социалните умения, които спомагат за личностната идентичност и по- висока самооценка. а при отборните – съчетаването на собствените личностни умения с тези на другите и взаимна подкрепа и разбиране. Независимо от поставената роля на водач/и в подвижните игри, социалните умения, които са посочени от учителите, се обединяват около това дали игрите са отборни или неотборни. В неотборните игри (но с ниски стойности) са предпочетени уменията подкрепящи собствена личност, а в отборните – резултатите натежават (с най- високи стойности в изборите) за кооперирането, общуването, асертивността между участниците, съчетани с отговорност към другите. Подвижните отборни игри, при които се влиза в съприкосновение с „противник”, обединяват социалните умения асертивност и упоритост. Стойностите на игрите със съприкосновение са значително по- високи, което предполага, че учителите смятат, че тези игри предоставят по- голяма възможност за развиване на социални умения.

Анализът на изследователските резултати дава нова значимост на ролята на игровата двигателна дейност и по- конкретно на подвижните игри в четвърта подготвителна група на детската градина за разширяване на социалния потенциал на физическото възпитание.

11	2018	„ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД УКРЕПВАЩА ПСИХИЧНОТО (ЕМОЦИОНАЛНО) И СОЦИАЛНО ЗДРАВЕ ФИЗИЧЕСКА АКТИВНОСТ”	6 стр. Научно- приложна конференция "Физическа активност и здраве", Списание НСА
-----------	-------------	--	---

Укрепваща здравето физическа активност (УЗФА) е един от приоритетите в работата на Европейската комисия, насочена към подобряване здравето на хората в ЕС. В публикацията са отбелязани политики и дейности за тяхното реализиране, в Програмата за управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021, в сектор „Младеж и спорт” са разработени следните цели и мерки:

- Насърчаване на децата от детските градини и учащите към *физическа активност*, системно практикуване на спорт и спортна изява, като средство за здравословен начин на живот, физическо и духовно развитие (Цел 218).
- Осигуряване на условия и възможности за *укрепваща здравето физическа активност* и практикуване на спорт (Цел 219).

Представени са нови перспективи пред физическата активност и здравето като основните посоки са:

Подобряването на здравето е през съвременната *холистична концепция* за шестте вида здраве – **физическо, психично, емоционално, социално, духовно здраве**. Това обуславя и търсенето на промяна в начина на мислене за здравето. **Физическата активност** носи своето обществено знание, че е полезна изключително за физическото здраве и много малко е разкрила своя *потенциал за подобряване на психичното (емоционално) и социалното здраве*. Подобряването на здравето е важна действена част от **здравното поведение** на човека, която е свързана с постоянна отговорност

от негова страна за развиването и практикуването ѝ. Действията и дейностите в тази посока са компоненти на здравното възпитание. **Физическата активност** е една от основните характеристики на здравното поведение. В предвидените информационни кампании за УЗФА, освен насърчаването за повишаване на физическата активност с цел физическо здраве, могат да бъдат анонсирани и ползите за подобряване на социалното и емоционалното здраве. **Социалната компетентност** кореспондира с емоционалните и социални аспекти на здравето. Това обуславя перспективата за развиването на лично здравно поведение чрез развиване на социални и емоционални умения, в контекста на социалната компетентност. В тази посока е обърната и концепцията за **Промоция на здравето**. Промоцията на здравето е свързана с философията за „здраве за здравите“, която е и философията на УЗФА. В този смисъл е представен и един авторски **Модел за игрова двигателна дейност в ПУВ** (Ганева, 2017), който използвайки подвижните игри като благоприятен метод и средство за повишаване на физическата активност при децата, ще допринесе и за подобряване на психичното (емоционално) и социално здраве на участниците.

От разработения обзор на нови идеи за условия и възможности за развиване на УЗФА могат да се обособят следните перспективи пред укрепваща психичното (емоционално) и социално здраве физическа активност:

Насърчаване на УЗФА представена в контекста

- 1) на ползите за емоционалното и социалното здраве.*
- 2) на модела Промоция на здравето и акцентирание върху ресурсите на личността и способностите на децата и възрастните.*
- 3) на здравното поведение, ориентирано към повишаване на личната ефективност и контрол на собственото здраве.*
- 4) на социалната компетентност и взаимното им положително влияние.*
- 5) на игровата двигателна дейност и подвижните игри за развиване на емоционални и социални умения, рефлектиращи върху емоционалното и социалното здраве.*

10	2016	„ЕМПАТИЯТА – ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД ВЪЗПИТАНИЕТО И ОБРАЗОВАНИЕТО НА ДЕЦАТА ОТ НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ” ISBN 978-619-7126-28-0	9 стр. Сб. „Новата идея в образованието”, БСУ
-----------	-------------	--	--

Публикацията разглежда темата за емпатията като актуално предизвикателство в съвременния свят. Това предизвикателство е обвързано с възрастовите и училищните предизвикателства пред малките ученици от начална училищна възраст. Емпатията като важен компонент от емоционалната и социалната компетентност е от елементите, които могат да свържат и улеснят взаимоотношенията на децата в прехода от една училищна степен към друга.

Представени са резултатите от проучване, което е част от разработено емпирично изследване на тема „Изследване на прояви на емпатия при деца на 9 – 11 год. (начална училищна възраст)”. В първата част на публикацията са описани теоретични постановки за: когнитивната и емоционалната традиции за развитието на емпатията, стadiите в развитието на емпатията при децата, влияние на родителския стил върху емоционалното общуване на децата.

Във втората част е описано изследването. Целта е да се установи актуалното ниво на емпатия при деца на 9-11 год. (ученици в начална училищна възраст). Изследвани са 46 деца с „Индекс на емпатията за деца и юноши” на Брайънт (Brenda Bryant, 1982) за установяване на нивото на емпатия. Направен е анализ на резултатите и е онагледен с шест графики. От получените резултати и основните изводи са изведени препоръки за практиката с примерни програми (тренинги) за развиване на емоционална компетентност у деца в начална училищна възраст.

Установеното актуално ниво на емпатия на изследваните деца в начална училищна възраст провокира търсенето на нови подходи за нейното развитие, съобразени с актуалните форми на общуване на съвременните деца. Емпатията остава предизвикателство пред децата, възрастните и изследователските интереси.

9	2016	<p align="center">„ИЗМЕРЕНИЯ НА СВОБОДНАТА ВОЛЯ ПРИ ЮНОШИ И СТУДЕНТИ”, съавтор ISBN 978-619-7126-28-0</p>	<p align="center">8 стр. Сб. „Новата идея в образованието”, БСУ</p>
<p>Докладът представя данни от проучване на автономното развитие в юношеството и младостта. Изследването се основава върху съществуващите психологични възгледи за същността и развитието на автономността и нейните видове: поведенческа, когнитивна и емоционална. Целта на представеното изследване е да се установи равнището на развитие на автономността в юношеска възраст и в младостта, наличие на значими различия в изследваните възрастови периоди. Акцентът е влиянието на равнището на автономност върху формирането на семантичното пространство на понятия, които са свързани с академичния успех и субективното усещане за контрол върху живота у юношите и младите хора. Проучена е динамиката на развитие на автономността на личността в различни възрастови периоди (юношество и младост). Изследвани са различията в приписването на смисъл на понятия, свързани с нагласите към учебния труд и академичното представяне у младите хора в средното и висше училище. Получените данни потвърждават развитието на автономността през младостта.</p>			
8	2015	<p align="center">„НОВИТЕ ИДЕИ ЗА ЕМОЦИОНАЛНАТА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ” ISSN 1313-9924</p>	<p align="center">8 стр. сп. „Съвременна хуманитаристика” бр.1/2015, БСУ, Фонд Научни изследвания МОН</p>
<p>Представената статия е възможност за обсъждане на нови и различни гледни точки за връзката между различните науки, които са от значение за емоционалната интелигентност. Тя разглежда взаимовръзката между психология и физиология, нова теория за функционирането на нашето съзнание – <i>mindsight</i>, задачите на емоционалния, рационалния и социалния мозък, емпатията и емоционалния синхрон, значението на „биологичния танц” между двама души за тяхното здраве.</p> <p>В диалога между психология и физиология са посочени различни подходи към човешкото поведение от гледна точка на специалистите от двете науки. Търси се холистичното разбиране за човека, което ще подпомогне интегрирането на разликите между двете науки.</p> <p>В диалога в нашето съзнание е представена Теорията на <i>Mindsight</i> на Dan Siegel. Тази теория за силата на ума разкрива области, които досега не са били интегрирани по начин, по който да докажат, че съзнанието на човека може да промени вътрешния му свят и преживявания. <i>Mindsight</i> позволява да организираме и хармонизираме вътрешните си функции и чрез ума да се създаваме като здрави личности.</p> <p>В диалога между мозъците се обсъждат емоционалния, рационалния и социалния мозък. Коментира се работата на водещи изследователи по ключови понятия като социална чувствителност на мозъка; резониращи връзки и плодотворните контакти за житейска удовлетвореност; емпатията - „рождбата на самоосъзнатостта”; емоционалните ритми на междуличностните взаимоотношения.</p> <p>Направен е обзор на новаторски открития за емоционалната архитектура и функциониране на мозъка и новия поглед върху нашите емоционални междуличностни взаимоотношения, които предлагат обяснение за най-озадачаващите моменти в живота ни, когато чувствата потъпкват всяка рационалност. Изследванията акцентират върху разбирането на взаимодействието на мозъчните структури, които управляват емоционалните моменти и ни разкриват много за начина, по който усвояваме емоционалните си навици. Това ни дава добра перспектива да ги превърнем в поведение на емоционално интелигентна личност.</p>			

7	2014	<p align="center">„СОЦИАЛНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ - НАДЕЖДЕН КОМПАС В СОЦИАЛНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ И ПУБЛИЧНИ КОМУНИКАЦИИ” ISBN 978-954-8468-96-1</p>	<p align="center">9 стр. Сб. „Иновации в прилагането на електронни форма на дистанционно обучение“, БСУ</p>
<p>Публикацията разкрива значимостта и актуалността на социалната компетентност за повишаване на качеството на живот и развитие на младите професионалисти. Тези важни същности на социалната компетентност се реализирани като съдържателни характеристики на нова дисциплина в Магистърската програма на Бургаския свободен университет „<i>Публични комуникации и социална психология</i>“. Програмата е от новите форми за обучение в БСУ – дистанционното обучение. Това обучение е динамичен и актуален отговор на съвременните изисквания за качествено образование в България.</p> <p>В публикацията е представено съдържанието на курса, което е съобразено както с конструктите и процесите на <i>социалната психология</i>, така и с отличителните аспекти на <i>публичните комуникации</i> – изграждане и поддържане на връзки, съдействие, разбиране и сътрудничество, социална и емоционална комуникация, социална отговорност. Потърсени са обединяващи постановки като социална комуникация и взаимодействие, компетентност – социална, емоционална и комуникативна, доверие, управление на промяната, междуличностна ефективност, активна съпричастност.</p>			
6	2014	<p align="center">„АКТУАЛИЗИРАНЕ НА ТРЕНИНГОВИ ПРОГРАМИ ЗА СОЦИАЛНА РАБОТА”</p>	<p align="center">8 стр. Сб „Образование и бизнес за ефективна реализация на младите хора на пазара на труда”, БСУ</p>
<p>В унисон с мисията на Бургаския свободен университет в доклада са представени нови идеи в образованието по социална работа, по- конкретно- работата по актуализиране на учебни програми. Дейността по отговаряне на критериите за качествено съвременно образование е част от проекта на Бургаския свободен университет „Актуализиране на учебните програми във висшето образование в съответствие с изискванията на пазара на труда”. На базата на основните изисквания на анкетиранияте (по проекта) работодатели за необходимите и търсени знания и компетенции на студентите от специалност "Социални дейности и консултиране" са актуализирани две от практическите дисциплини.</p> <p>В Бакалавърска програма е "Кинезитерапия (Двигателна терапия)", в категорията Социални услуги в помагащите професии. Актуализираните цели са: <i>Студентите да разширят своите разбирания и знания за потенциала на човешкото тяло и груповото взаимодействие; да разберат ефекта от ученето чрез преживяване; да придобият умения за работа с различни целеви групи. Да създават практически занимания за социална работа с тези хора; Влизане в ролята на Водещ на групата; Да изследват в реална работна среда ефекта от този метод.</i></p> <p>Магистърският курс „Формиране на емоционална компетентност” представлява практическо обучение в знания и умения за личностно развитие и емоционално образование на студентите. Този курс е разработен с цел да се създадат условия и предпоставки за приложна дейност на студентите в областта на социалната работа и консултиране. Съдържанието на дисциплината е обновено с нови теми и постановки и включва два нови модула, теоретичната част се поднася интерактивно и въвежда в практическото взаимодействие.</p> <p>В образователния процес в Бургаския свободен университет създаването на нови, актуални и интересни възможности за развитие на студентите винаги е приоритет. Участието в проекта и въведените нови творчески промени в учебните програми са един от етапите на постоянното търсене и прилагане на най- добрите образователни практики.</p>			

5	2013	<p align="center">„ЕМОЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ В УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОМЯНАТА - НОВИ ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД СОЦИАЛНИЯ КОНСУЛТАНТ” ISBN 978-954-9370-95-9</p>	<p align="center">7 стр. Сб. „Знанието – традиции, иновации, перспективи”, БСУ</p>
<p>Целта на разработката е да се представят модели, подходи и изследвания в <i>управление на промяната</i> и най- вече се изведе на преден план емоционалния аспект на прехода, където професионалната намеса/ интервенция на социалния консултант ще доведе до по- голяма ефективност на процеса. Да се разкрие мястото на емоционалния фактор в процеса на <i>промяната и нейното управление</i> и потребността от развиване на емоционални умения за ефективно развитие на личността или организационната култура по време на кризи и трансформации.</p> <p>Управлението на промяната (Change management, от англ.) е „структуриран подход за промяна на индивидите, групите, организациите, който прави възможен прехода от една сегашна структура към една желана бъдеща структура. <i>Управлението на промяната</i> осигурява методи и средства за разпознаване и разбиране на промяната и човешкото въздействие върху прехода. Този новаторски подход може да се разглежда от индивидуална или от социална (организационна) гледна точка”.</p> <p>В публикацията са описани са над десет модела, ключови принципи и различни аспекти на процеса на <i>управление на промяната</i> на утвърдени в сферата изследователи от международното поле. От направения обзор са изведени от автора общите стъпки, елементи и принципи в подходите и методите за управление на промяната, които показват възможността за професионалната намеса от страна на социалния консултант като една нова перспектива за тези професионалисти. Те могат да бъде професионално полезни в подкрепата както на отделната личност, така и на лидерите/ мениджърите и всички участници в процесите на промяна.</p>			
4	2013	<p align="center">„АДАПТИРАНА ФИЗИЧЕСКА АКТИВНОСТ ЗА ДЕЦА СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ”</p>	<p align="center">8 стр. Сб. Работа с деца със СОП, БСУ</p>
<p>Публикацията разглежда темата <i>за адаптираната физическа активности</i> и нейните възможности за по- пълноценен живот на децата със специални образователни потребности. Тя се определя като „движение, физическа активност и спортове, в които се набляга на интересите и индивидуалните различия и способности на лицата с ограничени възможности, като: лица с увреждания / инвалидности / нарушен здравен статус или възраст” (Международна федерация по Адаптирана физическа активност, 1973 г.). Описани са най- важните задача на адаптираната физическа активност, които се състоят в това да се открият ресурсите на клиента, да се открият неговите силни и слаби страни, след което да създаде индивидуална програма за работа с този клиент като се приложи екологичния подход. Чрез двигателната дейност може да се постигнат положителни промени, както върху тялото, така и върху разума и духа. Тя ще повиши своята полезност, ако средствата ѝ бъдат адаптирани, модифицирани в най- добрия интерес на потребностите на клиентите, за да спомогне за емоционалната, физическата и сензорна интеграция на индивида, да съдейства на процеса на промяната, да допринесе за поддържане баланса между тяло-разум-дух.</p> <p>Във връзка с тези ценности и изходни постановки са изведени и описани потребностите на децата със специални образователни потребности – базови и специфични в контекста на адаптираната физическа активност. Посочени са средствата и особеностите при подбора на средства за програми за адаптирана физическа активност за деца с физически увреждания, с умствени увреждания, с увреждания на слуха, със зрителни увреждания, с езиково- говорни затруднения. Индивидуалният подход при адаптираните двигателни занимания има много важно значение при работата с децата със СОП.</p> <p>Адаптираната физическа активност е част от комплекса от методи, които могат да допринесат за развиване на ресурса на децата със специални образователни потребности за по- независим живот и по- пълноценно включване в социалната среда. Смисълът на адаптираната</p>			

двигателна дейност е децата да участват в дейности, които им доставят удоволствие в свободното време като усъвършенстват сами своя интелект, физика и духовност.

3	2012	„ОЧАКВАНИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ И КАРИЕРНО РАЗВИТИЕ НА СТУДЕНТИ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ“ ОТ БСУ“ ISSN 1311-221-X	7 СТР. ГОДИШНИК НА БСУ ТОМ 27
----------	-------------	---	--

Статията представя проведено **анкетно проучване** сред 60 студента, абсолвенти, от IV курс на специалност «Социални дейности» към Центъра по хуманитарни науки в Бургаския свободен университет. Това е края на обучителния етап в университета и младите хора са на прага на нов етап от развитието си – професионалната реализация. Специалност „Социални дейности“ е динамична и съвременна развиваща се специалност. Тя има гъвкав подход към бързо променящата се социална среда и кризисните условия, пред които се изправя. Завършващите специалисти – социални работници – са поставени пред не леката задача да се реализират на професионалното поле в сферата на социалната работа. *Дали знанията и уменията, които са натрупани от обучението в БСУ, дават увереност и мотивация за успешна професионална реализация на студентите в съвременна България?*

Цел на изследването е да се проучат нагласите и очакванията за реализация на студентите, завършващи специалност „Социални дейности“ от БСУ. Да се изследва самооценката на абсолвентите за уменията им за започване на работа след дипломирането им. **Направеният анализ на резултатите** от анкетното проучване даде възможност за извеждане на положителни изводи за обучението на студентите в Бакалавърската програма по „Социални дейности“ в БСУ.

Изследването насочва вниманието и към акценти, които да се подобрят с цел по- гъвкав отговор на съвременните изисквания на социалната и професионална среда. Необходимо е да се обърне внимание на това, че не са посочили специфичните за социалната работа умения като свои силни професионални умения. Наша задача е да ги мотивираме да бъдат по- смели, да бъдат отворени за новото, да търсят промяната, да предизвикват статуквото. Да ги стимулираме да оценят и малкия успех в своето ежедневие, за да израстват с усещането за успешни млади хора, които имат потенциал за по- големи успехи. **Анкетата разкри**, че в близко бъдеще абсолвентите се виждат да работят в социалната сфера и институции, което е добър показател за тяхната ангажираност и интерес към специалността „Социални дейности“.

2	2011	„ЕМОЦИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА СТУДЕНТИТЕ - ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА“ ISBN 978-954-9370-81-2	6 стр. Сб. „Взаимодействието теория- практика: ключови проблеми и решения“, БСУ
----------	-------------	--	--

Емоционалното образование е част от учебните дисциплини „**Интраперсонална и интерперсонална комуникация**“ и „**Социална рехабилитация на деца в неравностойно социално положение**“ (2011г.). То предоставя възможност за формиране на адекватен емоционален и социален инструментариум у студентите. Да разберат през собствените си преживявания потребността от емоционална грамотност. **Практическата част** на курсовете включва упражнения, насочени към разпознаване, разбиране на собствените емоции и мотивиране за изпробване на по-успешен модел на поведение в междуличностните взаимоотношения. Трудностите, които изпъкнаха и предизвикаха самите студентите да се замислят по различен начин за себе си и своя емоционален и социален живот, **провокираха и последващото проучване.**

Цел на представеното изследване е да се проучи модела на емоционални и социални умения на студентите. Да се оптимизира практическата работа със студентите, което да развие техните умения с цел по- успешната им реализация като личности. В проучването участваха **30 студента** от специалности «Връзки с обществеността» (2 курс) и «Социални дейности» (Магистри) от Бургаския свободен университет. Получените данни са на базата на самооценъчен инструмент.

<p>Анализираните резултати дадоха добра възможност за подобряване на обучението на студентите. Във връзка с вътреличностната стабилност и адекватни личностни нагласи към успех и удовлетвореност от живота, обучението в емоционална грамотност, макар и в толкова късен етап от личностно образование, има изключителна важност, актуалност и потребност. От огромно значение за израстването на студентите като успешни личности е мотивирането им към по- дълбоко разбиране в изучаването и прилагането на емоционалните умения.</p>			
1	2010	<p>„ДВИГАТЕЛНАТА ТЕРАПИЯ КАТО МЕТОД В СОЦИАЛНАТА РАБОТА” ISSN 1310-3393</p>	<p>6 стр. Научно- методическо списание „Спорт и наука” изв.бр. 2/2010, изд. НСА, МФВС</p>
<p>Публикацията насочва вниманието към разкриване на същността на двигателната терапия в социалната работа. Представен е нейния съществен принос за обогатяване на инструментариума на социалния работник за работа с клиентите. Тя е достъпна, взаимодействаща и много ефективна като метод за хора с физически, ментални, емоционални и социални проблеми. Този факт отразява потребността на съвременния човек от по-естествени, комплексни начини за постигане на хармония, в която разумът и чувствата, духът и тялото играят пълноценна роля.</p> <p>Физическата култура като водещ представител на науките за човека, за неговото тяло и функции, е полезна изключително много със своите средства, методи и форми за подобряване на цялостното състояние на всеки човек, особено на този, който има определени проблеми. Проблемите могат да бъдат свързани с физически, интелектуални, емоционални или социални потребности.</p> <p>Двигателната терапия в социалната работа е процес, използващ движението и танца да спомогнат за емоционалната, физическата, сензорната и социалната интеграция на индивида. Тя е едно възможно средство за постигане на психична, двигателна и социална хармония. Методът се основава на познаване на теориите за човешкото развитие и психичните процеси в живота на човека. Тя позволява на клиента да се себеизразява и себеосъзнава в присъствието на обучен специалист.</p>			

СПИСЪК С ПУБЛИКАЦИИ до 2010 год.

ГОД.	№	ЗАГЛАВИЕ	СТР.	ИЗДАТЕЛСТВО
Учебни помагала, методически пособия				
2006	1	„Ръководство за разработване на проект за хуманитарни цели”, Зорница Ганева, Мария Ганева, Дияна Видева ISBN 954-9370-33-X	217	изд. “Ирита-Принт”
2005	2	“Двигателна терапия” Мария Ганева и Зорница Ганева ISBN 954-9370-15-1	164	изд. “Ирита-Принт”
2004	3	“Професионални умения за хуманитарните специалности” 1 Мария Ганева и Зорница Ганева ISBN 954-9370-02-0 (42)	188	изд. “Ирита-Принт”
2004	4	“Професионални умения за хуманитарните специалности” 2 Мария Ганева и Зорница Ганева ISBN 954-9370-06-2 (41)	170	изд. “Ирита-Принт”
Статии, доклади				
Физическо възпитание и спорт, Адаптирана физическа активност				
2007	1	“Подвижните игри – средство за личностно развитие” ISBN 978-954-731-354-5	8	Сб. „Православни образователни четения”, Бургас
2007	2	„Двигателни тренинги в практическото обучение на студентите по социална работа” ISBN 978-954-305-232-5	5	Сб. „Българската асоциация за образование по социална работа”, София
2004	3	"Спортът като регулатор в процеса на глобализация" ISBN 954-9370-12-7	6	Сб. "Предизвикателства пред образованието и науката в контекста на глобализацията", БСУ
2003	4	“Физическото измерение – принос към социалната адаптация на децата от началното училище” ISSN 1311-221-X	4	Годишник на БСУ том 9
2003	5	"Физическото възпитание - с ново значение в хуманитарните специалности" ISBN 954-9370-02-X	7	Сб. „Хуманитарното знание-традиционни опори и актуалност”, ЦХН, БСУ
2001	6	“Интегрираният подход- нова философия в развиващото въздействие на физическото възпитание за децата от 3 до 10 годишна възраст” ISSN 1311-3321	3	Сб. “Интеграцията детска градина – начално училище”, Русе

Личностно развитие, социална и емоционална компетентност				
2008	7	„Емоционалните умения – възможности и предизвикателства” ISBN 978-954-9370-61-4	8	Сб. Научна конференция с международно участие, БСУ
2007	8	“Личностно самоусъвършенстване и екипно израстване за равни възможности” ISBN 978-954-9370-53-9	6	Сб. „Годината на равните възможности”, СД, БСУ
2005	9	“Курсът “Интра - и интерперсонална комуникация” в контекста на европейската личностна интеграция” ISBN 954-9370-36-4	4	Сб. „Комуникативни стратегии в хуманитаристиката”, ЦХН, БСУ
2004	10	"Множествените интелигентности и уменията в парадигмата на високоефективните хора" ISBN 954-9370-12-7	7	Сб. "Предизвикателства пред образованието и науката в контекста на глобализацията", БСУ
2001	11	“Емоционалната интелигентност в перспективата на хуманитарното образование” ISBN	8	Сб. “Образованието на Балканите- традиции и перспективи”, Благоевград
2000	12	“Креативната терапия - услуга за тялото, разума и духа” ISSN 1331-221-X	6	Годишник на БСУ том 4
Социална работа				
2009	13	„Социална работа, обучение, практика в търсене на социално единство” ISBN 978-954-8752-16-9	7	Сб. "Университет, практика, професия" БСУ
2009	14	„Специалност „Социални дейности и консултиране” – перспективи за развитие” ISBN 978-954-8752-16-9	8	Сб. "Университет, практика, професия" БСУ
2006	15	“Социалната работа в подкрепа на интегрираното образование” ISBN 978-954-9370-48-5	7	Сб. „Изследване и популяризиране на добри практики за интегриране на деца със СОП”, БСУ
2006	16	“Общественото знание за университетското образование по социална работа” ISBN 954-9370-39-9	4	Сб. „Университетското образование по социална работа в контекста на европейските стандарти”, СД, БСУ
2004	17	“Bulgarien: Schlechte Aussichten”, “Altweden in Europa” ISBN 3-935964-11-0	5	Bartels, Jenrich, Mabuse- Verlag, Germany
2002	18	“Die sorgen für die alten menschen in Bulgarien”/“Грижите за старите хора в България”/	.	Сп. "Altenpflege", бр. 3, март, Германия
2000	19	“Експериментално изследване на готовността на децата от домове- училища за интегриране в масовото училище” ISSN 1331-221-X	8	Годишник на БСУ том 4